

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิด เกี่ยวกับครอบครัว

ความหมายของครอบครัว

ครอบครัวคือ กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตและกฎหมายที่อยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน มีการให้ความรักและเอาใจใส่กัน มีความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจจะแน่นแฟ้นมั่นคงหรือไม่กระชับ สั่นคลอนหรือร้าวรอน แต่ยังไม่ถึงแตกแยก ก็ยังนับว่าเป็นครอบครัวอยู่ (สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524)

ลักษณะครอบครัวไทย

ดร.ไพฑูริย์ เครือแก้ว ได้กล่าวถึงลักษณะครอบครัวไทยในสังคมชนบท หรือในสังคมดั้งเดิมสรุปได้ดังนี้ คือ

- เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ครอบครัวประเภทนี้ นอกจากจะมีบิดา มารดา และลูก ๆ แล้ว ยังมีคนอื่น ๆ มารวมอยู่ด้วย ซึ่งมักจะได้แก่ญาติพี่น้องของคู่สมรสเอง

นอกจากนั้น เดิมมีความนิยมกันว่า ชายคนหนึ่งมักมีภรรยาหลายคนในเวลาเดียวกัน และนำภรรยาเหล่านั้นมาอยู่ร่วมในบ้านหรือตั้งบ้านเรือนในบริเวณเดียวกัน จึงเป็นหน้าที่ของชายที่จะต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดูบุตรธิดาที่เกิดจากภรรยาเหล่านั้น ตลอดจนคนในครอบครัวของตนทั้งหมดโดยทั่วถึงกัน และประเพณีเช่นนี้ไม่นิยมปฏิบัติกันแล้วในปัจจุบัน

- ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง (Patriarchal family) เป็นหน้าที่ของบิดาที่จะให้ความคุ้มครองป้องกัน และให้การอุปการะทางเศรษฐกิจแก่ผู้ที่อยู่ในครอบครัว มีสิทธิและอำนาจมากกว่าคนอื่น ๆ การจัดทรัพย์สินและเงินทองต่าง ๆ ภายในครอบครัวถือว่าเป็นอำนาจของบิดา

รวมทั้งการสืบสกุลก็ใช้นามสกุลของบิดาด้วย

- เคารพเชื่อกันตามลำดับอาวุโส (Seniority) ประเพณีไทยถือเรื่องอาวุโส เป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้มีอาวุโสน้อยกว่าถึงเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวุโสมากกว่า ตามระบบนี้ทำให้คนไทยไม่มีความคิดริเริ่ม (Creative thinking) ทั้งนี้เนื่องจากเราไม่ส่งเสริมกันมาแต่บรรพบุรุษแล้ว ฉะนั้นคนในสังคมระบบนี้จึงมักไม่กระตือรือร้น (active) มักจะเชื่องช้าและมักจะไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ

- ความผูกพันทางสายโลหิตมีมาก ชาวไทยมักมีความผูกพันทางสายโลหิต จะเห็นได้จากการจัดระบบความเป็นอยู่ในครอบครัว แม้จะย้ายครอบครัวก็มักจะย้ายไปด้วยกันทั้งหมด หรือมักตามไปอยู่ด้วยระยะหนึ่ง ตามระบบนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวทุกเพศทุกวัย จึงทำให้แตกต่างจากสังคมอื่น นั่นคือ การอยู่ร่วมกันของสมาชิกของครอบครัวตั้งแต่เกิดจนตาย ตามระบบนี้จึงทำให้ระบบสังคมไทยไม่จำเป็นต้องมีสถานสงเคราะห์คนชรา เช่น ประเทศตะวันตก

ดร.ไพฑูริย์ ได้พูดถึงสังคมครอบครัวไทยให้ความรักแก่สมาชิกในครอบครัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- Conjugal love คือ ความรักและความเคารพระหว่างสามีภรรยา
- Parental love คือ ความรักของบิดาและมารดา
- Filial love คือ ความรักและความกตัญญูรู้คุณ คนเฒ่า คนแก่ ผู้เคยอุปการะ
- เด็กเป็นที่รวมความสนใจของครอบครัว นั่นคือ การให้ความปลอดภัยแก่เด็กจนสามารถเติบโตเลี้ยงตัวเองได้ นั่นคือ บิดามารดาทุกคนจะยอมเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ลูก ๆ ทุกคนมีความสุข และส่งเสียลูก ๆ ให้ได้มีการศึกษาตามอัธยาศัยของตน

การเอาใจใส่ต่อเด็กมากเกินไป อาจทำให้เกิดผลเสียแก่เด็กได้คือ

ก. ทำให้เด็กไม่รู้จักโต และเอาตัวไม่รอดเมื่อขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือ อันเป็นเหตุทำให้ขาดความรับผิดชอบ (Irresponsibility) ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมสายนี้

ข. ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) ข้อนี้อาจเกิดจากความเคยชินที่มีคนคอยช่วยเหลือตลอดมาก็ได้

ลักษณะครอบครัวไทยสมัยใหม่

ครอบครัวระบบนี้ เป็นครอบครัวในสังคมอุตสาหกรรม หรือสังคม เมืองซึ่งมีลักษณะ เฉพาะตัวอัน เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคม ซึ่งพอประมวลผลได้ เท่าที่มีปรากฏในสังคมสมัยใหม่ของไทย ฉะนั้นครอบครัวไทยสมัยใหม่ จึงมีการ เปลี่ยนแปลงตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นครอบครัวสมัยใหม่ (Modern Family) ซึ่งแยกออกมาจากระบบครอบครัวขยาย (Extended family) ไปสู่สภาพครอบครัวเล็ก (Nuclear family) ซึ่ง เป็นไปตาม ความเจริญของระบบสังคม

2. ความผูกพันระหว่างสมาชิกของครอบครัวเสื่อมคลายลง ทั้งนี้ เนื่องจากความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิระหว่างสมาชิกของครอบครัวระบบนี้ จะลดความสำคัญลง เนื่องจากความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกของครอบครัวต่างห่าง เห็นกันโดยอิทธิพลทาง เศรษฐกิจ นั่นคือสมาชิกครอบครัวต่างต้องไปประกอบธุรกิจการงานภายนอกบ้านมากขึ้น อันทำให้ความใกล้ชิดภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดา บุตรธิดา ซึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวห่าง เห็นไป

3. สมาชิกภายในครอบครัวมีอิสระมากขึ้น โดยหญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน การ เศรษฐกิจภายในครอบครัว เป็นไปในลักษณะสหกรณ์ คือต่างคนต่าง เป็นแหล่งทรัพยากร และต่างช่วยกันหามาจุน เจือครอบครัว และมีผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่หามาได้ร่วมกัน

4. นิยมความสะดวกสบายต่าง ๆ มาสนองความต้องการของการดำรงชีพ จึงต้องหาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาบำรุงครอบครัว อัน เป็นเหตุทำให้สมาชิกของครอบครัวไม่ค่อยได้พึ่งพาอาศัยกัน เลยดูเป็นหมดความสำคัญลงไป และยังถือว่าเป็นค่านิยมทางสังคมอีกด้วย และข้อนี้เอง ทำให้ครอบครัว เป็นตัวของตัวเอง จนขาดความสัมพันธ์กับ เพื่อนบ้าน

5. มีการไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการดำรงชีพในสังคมอุตสาหกรรม มักคำนึงถึงค่านิยมทาง เศรษฐกิจ และส่งเสริม เอกัตภาพทางบุคคลมากขึ้น อันถือ เป็นอิสระในการประกอบอาชีพด้วย

6. มีองค์การและสถาบันต่าง ๆ เช่น ทางศาสนา สมาคม เป็นต้น มาทำหน้าที่ทางสังคมแทนครอบครัว เช่น การศึกษา การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวไม่สามารถจัดบริการแก่สมาชิกครอบครัวตนเองได้จึงจำเป็นต้องอาศัยสถาบันและองค์การต่าง ๆ จัดบริการให้

7. เนื่องจากการดำรงชีพต้องคร่ำครึอยู่กับการประกอบอาชีพ ดัชนีประกอบกิจประจำวันเพื่อความอยู่รอดของสมาชิกครอบครัว โอกาสที่จะสังสรรค์กับสมาชิกครอบครัวไม่ค่อยมี สุขภาพจิตของคนในสังคมประเภทนี้มักเสื่อมโทรมลงไป จึงจำเป็นต้องพึ่งสถานเริงรมย์ต่าง ๆ อันจัดเป็นสันตนาการเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดอย่างหนึ่ง เช่น สถานมหรสพ สถานพักผ่อนนอกบ้าน เป็นต้น

8. ครอบครัวประเภทนี้ สมาชิกมักให้ความสนใจงานสังคมนอกร้านมากกว่าในบ้าน แม้กระทั่งแม่บ้านซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวโดยตรงก็เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงทปะสังสรรค์ (interaction) กับสังคมอื่น แต่อย่างไรก็ดี ระบบนี้มักปรากฏสำหรับแม่บ้านผู้ต้องสัมพันธ์กับสังคมอื่น เท่านั้น

9. ลดค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี อันเป็นพฤติกรรมสำหรับสังคมสมัยดั้งเดิมลง เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องล้าสมัย ทั้งนี้เพราะสามารถช่วยตัวเองได้ดีขึ้นและมองเห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคมได้ดีขึ้น จึงทำให้ลดความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีลง โดยหันไปสร้างสมความเป็นโลกีย์วิสัย (Secularisation) มากขึ้น (บุญถิ่น อัตถากร, 2509)

ความสัมพันธ์ในครอบครัวและอิทธิพลของครอบครัว

ครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและสถาบันพื้นฐานที่ทำหน้าที่ในการวางรากฐานให้กับสังคม โดยทำหน้าที่เป็นสถาบันแรกๆ ที่สร้างกระบวนการสังคมนะกิด (Socialization) ให้แก่สมาชิกของสังคม นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นตัวแทนในการควบคุมทางสังคม (Social control) ที่สำคัญอีกด้วย ครอบครัวนับเป็นสถาบันพื้นฐานที่ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมทางพฤติกรรม ตลอดจนอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวซึ่งให้แก่ เด็กและเยาวชนได้รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม บรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ด้วยเหตุนี้สังคมจะพัฒนาได้ดีหรือไม่ เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบรรยากาศการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวหรือบรรยากาศ

ของการสื่อสารระหว่างพ่อ แม่ ลูก นั้นเอง เพราะในการอบรมสั่งสอนบุตรนั้นจะต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ พ่อ แม่ ลูก ซึ่งผลของการสื่อสารภายในครอบครัวจะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกลักษณะ ทัศนคติ อุบนิสัย จริยธรรม ศิลธรรม ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม ภาวะผู้นำ ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความสามารถ ความสำเร็จ ตลอดจนการปรับตัวของเด็ก (พัชนี เขยจรรยา และ ประทุม ฤกษ์กลาง, 2530)

นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาเด็ก นักสังคมวิทยา นักมนุษยวิทยา และผู้ทำงานทางด้านสังคม ได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับตั้งแต่วัยเด็กเป็นตัวมีอิทธิพลในการพัฒนาทางสังคมของเด็กที่สำคัญที่สุด เสนอว่าอิทธิพลที่สำคัญที่ครอบครัวจะต้องให้เป็นพื้นฐานความต้องการของเด็ก คือ การมีสุขภาพที่ดี การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ในสังคม (L.P. Thrope อ้างใน Sargent และ Williamson 1958: 121)

โดยทั่วไปครอบครัวมีหน้าที่อยู่ 4 ประการ คือ

1. หน้าที่ทางเศรษฐกิจ (Economic Function) พ่อ แม่ มีหน้าที่หาเงินมาเลี้ยงดูบุตร
2. หน้าที่ในการให้สถานภาพ(Status Function) ครอบครัวจะต้องทำหน้าที่ในการที่จะปรุมนิเทศบุตรหลานในครอบครัวของตนเอง ให้รู้จักสถานภาพของตนตามความเห็นพ้องต้องกันของสังคม เช่น สอนว่าสถานภาพการ เป็นพ่อ นั้น เป็นอย่างไร สถานภาพการ เป็นแม่ นั้น เป็นอย่างไร การ เป็นบุตรหลานนั้น เป็นอย่างไร
3. หน้าที่ในการสืบต่อ (Reproduction Function) ครอบครัวมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบและมีลูกหลานสืบสกุลต่อไป
4. หน้าที่ในการอบรมให้เด็ก เป็นสมาชิกที่ดีในสังคมและให้ความรู้สึกรอบอุ่นปลอดภัย (จรรยา สุวรรณทัต อ้างใน พัทณี เขยจรรยา และ ประทุม ฤกษ์กลาง 2531: 9)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงร้อยปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นอย่างมากกับชีวิตภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหน้าที่ทางจิตวิทยาสังคม กล่าวคือ

1. ครอบครัวได้มีขนาดเล็กลง ดังนั้นสมาชิกภายในครอบครัวจะมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น
2. หน้าที่ของครอบครัวได้ เปลี่ยนจากหน้าที่พื้นฐานทางด้านชีววิทยาในการสืบต่อและหน้าที่ทางเศรษฐกิจไปสู่หน้าที่ทางจิตวิทยา ครอบครัวมีหน้าที่เป็นมากกว่าเพียงสถาบันหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มีผลต่อรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก (Parsons and Bales อ้างถึงใน Sargent and Williamson 1958: 122)
3. เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านบทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานภาพของผู้หญิง การแต่งงานได้ เปลี่ยนจากรูปแบบของระบบโบราณที่มีความสัมพันธ์แบบพ่อปกครองลูก (Patriarchal form) ไปสู่ระบบที่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนในการแต่งงานเด็ก ๆ ในครอบครัวก็จะมีสิทธิเท่าเทียมกันในโครงสร้างของครอบครัวด้วย
4. เนื่องจากมีการเลื่อนชั้นทางสังคม เกิดความทันสมัย และมีมาตรฐานสูงในการเลือกคู่แต่งงาน ดังนั้นจึงเกิดความไม่มั่นคงและการไม่ลงรอยกันภายในชีวิตครอบครัว การหย่าร้างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรหลายตัว ไม่ใช่เพียงแต่ความต้องการการประสบความสำเร็จด้านความรักในชีวิตการแต่งงาน และความเชื่อว่าความสุขส่วนบุคคล เป็นจุดจบของการแต่งงาน ในขณะที่การหย่าร้างก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง การมีชีวิตแต่งงานที่ไม่มีความสุขก็เป็นสาเหตุหนึ่งในการสิ้นสุดความสัมพันธ์ลง
5. การเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวระบบขยายไปสู่ครอบครัวที่มีขนาดเล็กลงหรือการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวที่เน้นเครือญาติไปสู่ครอบครัวสังคม เมืองในปัจจุบัน ไม่ได้ทำให้พลังของครอบครัวลดลงไป จากเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ แสดงให้เห็นว่าครอบครัวได้กลายเป็นโครงสร้างอันมีลักษณะพิเศษมากยิ่งขึ้นภายในสังคมมากกว่าที่เคยคาดคิดเอาไว้ในตอนระยะแรก ๆ เกี่ยวกับบทบาทที่ครอบครัวสามารถจะมี อย่างไรก็ตามพื้นฐานของชีวิตครอบครัวก็ยังคงเป็นเหมือนแต่ก่อน เช่น การเตรียมสมาชิกภายในครอบครัวให้เป็นผู้ใหญ่ กฎดังกล่าวในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านจิตวิทยามากกว่าการเลี้ยงดูทางด้านร่างกาย ความรับผิดชอบของครอบครัวได้ เปลี่ยนแปลงไปในด้านคุณภาพ แต่ก็ได้ไม่ได้หายไป

จากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครอบครัวในลักษณะดังกล่าวก็ไม่น่าประหลาดใจที่การสังคมประภคิก็ควร เปลี่ยนแปลงไปด้วย เด็ก ๆ จะไม่มีบทบาทเป็นรองอย่างสมบูรณ์อย่างที่

พวกเขาเคยเป็น ยิ่งกว่านั้นก็ได้ชี้แจงว่าเด็ก ๆ นั้นจะมีส่วนร่วมในการสังคมประกิดกับขนาด
ครอบครัวที่ไม่ใหญ่เกินไปนัก ในลักษณะของการเน้นที่จิตใจ การสังคมประกิดประสบความสำเร็จ
สำเร็จมากขึ้น และซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในส่วนของผู้แม่

Berges ได้กล่าวสรุปการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ว่า เมื่อหลายปีที่ผ่านมา "ครอบครัว
เป็นหน่วยของการมีปฏิสัมพันธ์กันในส่วนบุคคล" ซึ่งอันที่จริงแล้ว ครอบครัวก็ได้กลายมามีความ
สัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งกว่าเป็นเพียงสถาบันหนึ่ง (Berges 1926:
3-9)

ครอบครัวประชาธิปไตยแบบใหม่จะมีลักษณะครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน
ซึ่งสมาชิกของครอบครัวจะมีความสุขกับการแสดงออกถึงความคิดเห็น และในขณะเดียวกันก็อยู่
ด้วยกันด้วยความรัก มีความเข้าใจกัน และมีความสนใจเหมือน ๆ กัน ลักษณะครอบครัวดังกล่าว
จึงเป็นครอบครัวในอุดมคติของคนทั่วไป

หากครอบครัวทั่วไปมีลักษณะตามแบบฉบับอุดมคติก็คงไม่มีปัญหากระทบกระเทือนมา
สู่ตัวเด็ก ซึ่งไม่มีทางเป็นไปได้ในสังคมปัจจุบัน ที่ได้ปรากฏเด็กมีปัญหามากขึ้นทุกปี จากการศึกษา
ทุกกรณีพบว่า ความสัมพันธ์อันดีของผู้แม่ มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ความแตกร้างของผู้
แม่ที่ปรากฏอยู่เสมอ เป็นประสบการณ์หนึ่งที่ทำให้เด็กเสียใจมากที่สุดอย่างเห็นได้ชัด
โดยปกติเขาจะรักและชื่นชมผู้แม่ และจะลอกเลียนแบบตัวเขากับพ่อหรือแม่ แต่ข้อขัดแย้งที่
ปรากฏระหว่างผู้แม่ที่เห็น เป็นประจำก็จะเป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเด็กด้วย ความต้องการ
ด้านความรักและความมั่นคงปลอดภัยทางด้านอารมณ์ที่ถูกทำลายลงไป จะทำให้เกิดความดิ้น
เคียดกดดันทางอารมณ์ ที่อาจทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมต่อต้าน
สังคม ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลของความไม่เป็นระเบียบของสถาบันที่มีผลต่อบุคลิกภาพและ
ลักษณะของเด็ก ที่บ้านแตกเพราะไม่มีความสุขทางจิตใจ ดังนั้นปัจจัยสำคัญของการมีบุคลิกลักษณะ
ลักษณะที่ดีและมั่นคงก็คือ การที่ผู้แม่มีความสัมพันธ์กันดี (Locke 1951: 106-24)

การที่ผู้แม่มีความสัมพันธ์กันดีนั้นบ่งบอกถึง การมีความสัมพันธ์อันดีต่อบุตรด้วย การ
สื่อสารระหว่างผู้แม่และเด็ก หรือการขัดเกลาทางสังคมในช่วงวัยเด็กนั้นจะมีผลต่อชีวิตของเด็ก

การเข้าสังคม การทำงาน การละเล่น และการปกครองจะถูกครอบงำโดยผู้ใหญ่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อเด็กในระยะที่ต้องระมัดระวังคือ "ช่วงการก่อตัว-บุคลิกภาพ" (Peek and R.J. Havighurst 1960: 100-101, 187-188)

จากการทดลองเป็นจำนวนมากได้พบว่า พ่อแม่จะเป็นผู้สร้างบรรยากาศ 4 ลักษณะในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว คือ การไวใจ และการยอมรับซึ่งกันและกัน ความมั่นคงและความซื่อสัตย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครอบครัว การควบคุมแบบประชาธิปไตยและการลงโทษอย่างรุนแรงโดยพ่อแม่ ได้มีการค้นพบว่าระบบปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวและบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นได้มีความสัมพันธ์กันอย่างสูง ดังนั้นจึงสามารถทำนายได้ว่า บุคลิกภาพของคนวัยรุ่นจะตัดสินใจได้โดยตรงจากวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อพวกเขา อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่อพวกเด็กนั้นก็มิได้เป็นไปโดยปราศจากข้อแม้ สถาบันอื่น ๆ เช่น โรงเรียนและวัดก็มีอิทธิพลด้วย อย่างไรก็ตามมันเป็นการยากที่จะตั้งความสัมพันธ์ที่แน่นอนระหว่างชนิดของกฎระเบียบที่พ่อแม่ใช้ และพฤติกรรมของเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีการทดลองที่แสดงให้เห็นเพิ่มมากขึ้นว่า พฤติกรรมในวัยเด็กสามารถทำนายไปสู่พฤติกรรมในวัยผู้ใหญ่

การทดลองระยะเวลาของสถาบัน Fels ที่ทำกับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น เปิดเผยให้เห็นว่า พฤติกรรมของเด็กระหว่างช่วงอายุ 6-10 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในวัยรุ่นใหญ่ ดังนิตยสารกล่าวได้รวมถึงพฤติกรรมหลายชนิด เช่น การหลบหนีจากสถานการณื ดึงเครียด การพึ่งพาครอบครัว การถูกกระตุ้นให้โกรธง่าย การมีส่วนร่วมในกลุ่มมัธยม การแสดงออกของบทบาททางเพศ และรูปแบบพฤติกรรมทางเพศ (Kagam and H.A. Moss 1962: 266-267)

กล่าวโดยสรุปแล้วครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างมากในอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรยากาศภายในบ้าน ซึ่งจะรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็ก ยิ่งกว่านั้นเราอาจเห็นได้ว่า พ่อแม่จะเป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทักษะ นิสัย ความกลัว ทัศนคติและอคติ และพ่อแม่จะเป็นแหล่งสารเบื้องต้นที่จะพัฒนา อีโก้ (Ego) และความตัวของตัวเอง หากพ่อแม่ได้ทำการขัดเกลาทางสังคมหรือสื่อสารกับเด็กได้อย่างสมบูรณ์ เด็กก็มีชีวิตในวัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ได้ การสื่อสารระหว่างพ่อแม่ลูกจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่เด็กโดยอัตโนมัติ กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวพ่อแม่ลูก

เพราะในแต่ละครอบครัวจะพัฒนารูปแบบลักษณะของตนขึ้นมา และมีความแตกต่างกันอย่างสำคัญ ในแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับการสื่อสารแบบนี้ (มัทนา ไวทยะโกมล อ่างใน พัทณี เขยจรรยา และ ประทุม ฤกษ์กลาง 2531: 12)

3. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว (Family Communication Patterns)

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการของการสื่อสาร ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เช่น สามภรรยา บิดา-มารดา-ลูก ซึ่งถือเป็นภาควิเคราะห์การสื่อสารในระดับระหว่างบุคคล (สนั่น บัณฑิต อ่างใน พัทณี เขยจรรยา และ ประทุม ฤกษ์กลาง 2531: 14)

ตามแนวความคิดของ แมคเคลาด์ และ แชฟฟี (Mcloed & Chaffee) อธิบายว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมี 2 แบบ คือ Socio-Orientation และ Concept-Orientation ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ความสัมพันธ์แบบ Socio-Orientation คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวที่เข้ากันได้ ครอบครัวแบบนี้จะอบรมให้เด็กรักษาความสามัคคีกลมเกลียว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพ่อแม่และบุคคลอื่นในครอบครัว พ่อแม่จะสนับสนุนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสมาชิกอื่นในครอบครัวและเพื่อน ๆ พ่อแม่จะสอนให้ลูกหลีกเลี่ยงการโต้เถียง ความขัดแย้ง เด็กจะต้องรู้จักระงับความโกรธ และยอมจำนนในการถกเถียงปัญหา เพื่อมิให้มีการขัดแย้งหรือความยุ่งยากเกิดขึ้น ครอบครัวแบบนี้จะสอนให้เด็กเคารพผู้ใหญ่

ลักษณะของเด็กที่จะพบในครอบครัวที่เป็น Socio-Orientation คือ

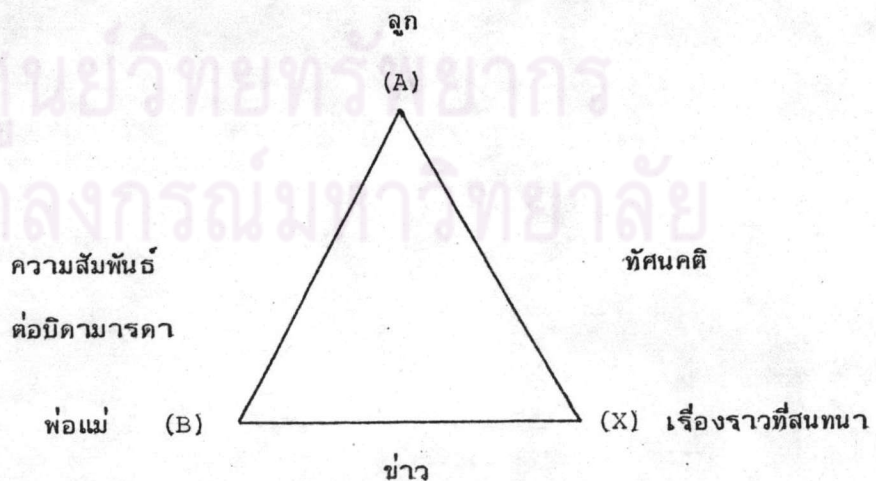
1. เด็กจะมีลักษณะยอมจำนนต่อการยอมรับโดยเฉพาะผู้ใหญ่ ไม่โต้ตอบโต้หรือโต้เถียงผู้ใหญ่กว่าตน และผู้มีประสบการณ์มากกว่า

2. เด็กถูกเรียนรู้ให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์จริง โดยถูกสอนว่า ทนทางที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเดือดร้อนคือ หนีจากสิ่งนั้น เมื่ออยู่ในสังคม ทางเลือกของพวกเขาเมื่อเกิดความขัดแย้งคือ การเปลี่ยนจุดยืนของตนในประเด็นที่เป็นปัญหานั้น ไปในทางสนับสนุนผู้อื่น

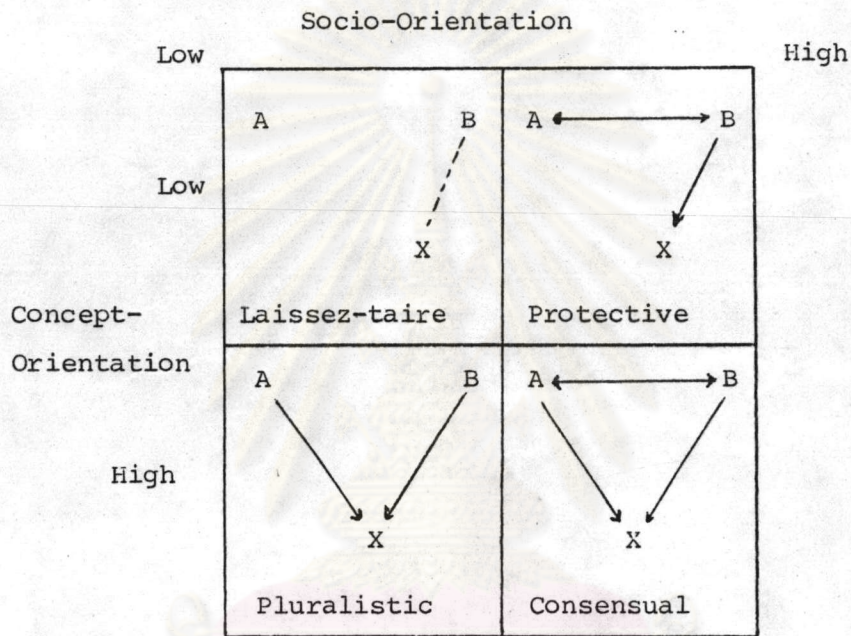
2. ความสัมพันธ์แบบ Concept-Orientation จะสนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยยึดแนวความคิด ข้อเท็จจริง ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ของเนื้อหาที่สื่อสารเป็นหลัก เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจ ให้รู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย รู้จักโต้แย้งผู้อื่นในขณะที่เดียวกันก็รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็น ความเชื่อของผู้อื่นด้วย พ่อแม่จะสนับสนุนให้ลูกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับบุคคลอื่น รู้จักแสดงความคิดเห็นแม้ความคิดเห็นไม่ตรงกัน หรือมีความขัดแย้งก็ตาม เด็กมักจะร่วมถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับบิดามารดาหรือผู้อื่นประจำ และรู้จักประเมินปัญหาอย่างรอบคอบ

แมคคลอดและคณะ (Mcloed, Chaffee and Wackman, 1975)

ได้อธิบายว่า ลักษณะของความสัมพันธ์ทั้งสองดังกล่าว แยกต่างหากไม่เกี่ยวข้องกัน คือ socio และ concept-orientation เป็นมิติ (dimension) ที่ไม่ขึ้นต่อกัน การศึกษาในเรื่องนี้เขาอาศัยแบบโครงสร้าง A.-B.-X. Coorientation ของนิวคอมบ์ (Newcomb, 1960) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีโครงสร้างเป็นรูปสามเหลี่ยม จุดปลายทั้งสามของรูปสามเหลี่ยมแทนบุคคลสองคน คือ A และ B และวัตถุ X ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมร่วมกัน การสื่อสารเป็นกระบวนการซึ่งสนับสนุน ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จากแบบจำลองดังกล่าวนี้ แมคคลอดและคณะ ได้นำมาเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก โดยให้สัญลักษณ์ A หมายถึง ลูก B หมายถึง พ่อแม่ และ X หมายถึง เรื่องราวและประเด็นที่สนทนากัน

Socio-Orientation จะเน้นหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่าง A-B ส่วน
 Concept-Orientation จะเน้นหนักที่ความสัมพันธ์ A-X แบบ Socio และ Concept-
 Orientation นี้จะแบ่งแยกการสื่อสารในครอบครัวออกได้เป็น 4 แบบ คือ Laissezfaire
 Protective, Pluratic และ Consensual ดังภาพ

1. Laissez-faire ไม่ได้เน้นหนักถึงความสัมพันธ์ทั้งแบบ socio หรือ Concept-Orientation เด็กไม่ได้ห้ามว่าจะถูกเลี้ยงผู้ใหญ่ไม่ได้ และขณะเดียวกันก็ไม่มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น
2. Protective เน้นความสัมพันธ์แบบ Socio-Orientation คือ อบรมให้เด็กมีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และรักษาความสามัคคี กลมเกลียวภายในครอบครัว เด็กจะถูกขัดขวางไม่ให้โต้เถียงผู้ใหญ่
3. Pluralistic เน้นความสัมพันธ์แบบ Concept-Orientation คือ สนับสนุนความคิดแปลกใหม่ของเด็ก แม้จะเป็นการขัดแย้งกับผู้ใหญ่ก็ตาม เด็กมีอิสระเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นของตัวเองและถกเถียงปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว
4. Consensual เป็นแบบผสมที่ตรงกันข้ามแบบที่ 1 คือ ประนีประนอมระหว่าง

Socio และ Concept-Orientation คือ เด็กอาจได้รับการสนับสนุนให้แสดงความเห็นแต่ไม่
ต้องเป็นการกระทบกระเทือนถึงความกลมเกลียวในครอบครัว

เอสวารา (Eswara) สนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารใน
ครอบครัว ทั้ง socio และ Concept-Orientation ไว้ว่า

- Socio-Orientation เด็ก ๆ จะได้รับการอบรมให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น
ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความกลมกลืนในสังคม คำนี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยอมรับ
ความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ได้เถียงผู้อาวุโสและผู้มีประสบการณ์มากกว่า หลีกเลี่ยงการกระทำที่
ก่อให้เกิดความยุ่งยากมากที่สุด เด็กจะได้รับการเรียนรู้ให้เกี่ยวข้องและเชื่อฟังแหล่งข่าวมาก
และเด็กจะมีความสัมพันธ์กับการควบคุมของพ่อแม่ในเรื่องการแสดงออกทางด้านสังคม ศาสนา
การถูกทำโทษในทางบวก

- Concept-Orientation เด็ก ๆ จะได้รับการเรียนรู้ ให้เข้าใจ การแสดง
ออกของบุคคลต่าง ๆ มีเหตุผลในการโต้เถียงกับผู้อื่น มีการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจด้วย
ตนเอง สนใจแหล่งข่าวน้อย แต่มีการหาข้อมูลด้านเนื้อหามากกว่า เพื่อการตัดสินใจและทำให้
เกิดความรู้ ความเข้าใจ เด็กจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทุกด้าน

นอกจากรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ใช้เป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายใน
ครอบครัว นักทฤษฎียังได้แบ่งบรรยากาศเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจากครอบครัวดังนี้

1. แบบอิตาธิปไตย (Authoritarian)

บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่ทำเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในการ
ตั้งเป้าหมายของครอบครัวและกฎเกณฑ์ และให้ทุกคนปฏิบัติตามมารดารับผิดชอบงานทุกอย่าง
ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูบุตร การตัดสินใจในครอบครัว เป็นหน้าที่ของบิดาหรือทั้งบิดามารดา
เท่านั้น บุตรไม่มีส่วนออกเสียงด้วย ความต้องการของบุตรไม่ได้รับการพิจารณาและตอบสนอง
เสมอไป บิดามารดาไม่แสดงความรักใคร่บุตร ความเอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติภารกิจ
ของครอบครัวตามหน้าที่ แทนที่จะทำด้วยความรัก ความเห็นใจ บุตรไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไป
ไกลจากบ้านจนกว่าจะพ้นวัยรุ่น นันทนาการระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายแยกกัน บิดามารดาและ
บุตรอาจมีนันทนาการร่วมกัน

ผลของการเลี้ยงดูในครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบอัตตาธิปไตย คือ เด็กมักจะขาดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย และการที่ปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจำ ทำให้ขาดความคิดริเริ่มและความเชื่อมั่นในตนเอง อาจซ้ซลาดไม่กล้าเป็นตัวของตัวเอง และในบางเรื่องก็ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจเอง หรือโดยที่ผู้ใหญ่คอยแนะแนวให้ แต่ก็มีส่วนที่อยู่บ้าง คือ สามารถสำรวจตนได้ดี ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

2. แบบตามใจพ่่าน (Laissez-faire)

บิดามารดาต่างก็หันไปคนละทางตามความชอบของตน ไม่สนใจในกันและกัน และบุตรเท่าที่ควร บิดามารดาเชื่อว่า "เด็กจะดีดีเอง จะชั่วชั่วเอง" ทศนคติเช่นนี้ทำให้เกิดความคิดว่า ตนไม่ต้องรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนบุตรให้ประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ เวลาที่มีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นในตอนบุตรตัดสินใจไม่เป็น ก็ไม่ช่วยให้รู้ว่าอะไรผิดชอบ ชั่วดี อะไรควรทำ ไม่ควรทำ อย่างไร เพราะเหตุใด ถ้าเด็กโตขึ้น เสียคน ก็ถือว่าเป็นกรรมของเด็กเอง และต้องการความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นที่ตนโชคร้ายเช่นนั้น บิดามารดาเช่นนี้อาจใช้อำนาจรุนแรงกับเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวหาเข้ากันคำ มักลงโทษเด็กรุนแรงและปราศจากเหตุผล เพราะมองไม่เห็นความผิดของตน จึงไม่โทษโทษที่เด็กนำความลำบากมาให้ เด็กที่เติบโตขึ้นมาท่ามกลางบรรยากาศเช่นนี้ จะรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา มองไม่เห็นความผิดชอบตน มักจะมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อว่ามีคุณธรรม ไม่มีโอกาสได้รับการเรียนรู้หรือได้รับการฝึกฝนให้มีคุณธรรม ความดีต่าง ๆ ขาด ความขยันขันแข็ง ระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ การขวนขวายในการศึกษาเล่าเรียน ความเสียสละ ฯลฯ ถ้าเป็น เด็กในครอบครัวชนชั้นสูง บรรยากาศเช่นนี้จะทำให้เด็กตามใจตนเอง เมื่อโตขึ้นหมดบารมีของบิดาแล้วก็ยากที่จะดีได้

3. แบบเสรีประชาธิปไตย (Democratic)

บิดามารดาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และในภารกิจอื่น ๆ ของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกในครอบครัวทุกคน โดยถือความสุขของคนส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ บุตรมีโอกาส

แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ในครอบครัว มีโอกาสให้หัดคิดริเริ่มและตัดสินใจในเรื่องจากเล็กไปหาใหญ่ บิดามารดาสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กให้ความรัก ความเอาใจใส่ และจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อให้บุตรเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ บุตรได้รับการอนุญาตและได้รับโอกาสที่จะคบหากับเพื่อน ในสายตาของบิดามารดาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนมีส่วนได้ออกเสียงและแสดงความคิดเห็น ซึ่งถ้าเกิดขัดแย้งกันขึ้นก็เป็นโอกาสให้แต่ละคนได้ฝึกหัดใช้เหตุผลโต้แย้ง เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในบรรยากาศเช่นนี้ น่าจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่เหมาะสมกับการปกครองระบอบ เสรีประชาธิปไตย

แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

"ทัศนคติ" เป็นคำที่นักจิตวิทยาให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ตามความเชื่อของตน แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันแน่นอนว่า นิยามใดจะเป็นนิยามสากลที่ทุกคนควรใช้กัน จึงขอหยิบยกความหมายของคำว่า "ทัศนคติ" ตามความคิดของนักจิตวิทยาต่าง ๆ มาดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone) ได้คำจำกัดความว่า "ทัศนคติคือความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบในระดับมากหรือน้อยที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งซึ่งอาจได้แก่ สิ่งของ บุคคล บทความ ความคิดฯ ซึ่งผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (Collins and Miller 1969: 2)

แลมเบอร์ท (Lambert) ให้ความหมายว่า "ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงออกของบุคคลต่อบุคคล กลุ่มสังคมและเหตุการณ์ต่าง ๆ " (W. Lambert and E. Lambert 1963: 50)

เคนเดเลอร์ (Kendler) กล่าวว่า "ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านต่อบุคคล สถาบัน สถานการณ์หรือความคิด" (Kendler 1963: 572)

เมอร์ฟี และ นิวคอม (Murphy and Newcome) ให้ความจำกัดความว่า "ทัศนคติ หมายถึง วิธีทางหรือความพร้อมในการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง" (Murphy,

Murphy and Newcome 1973: 887)

องค์ประกอบของทัศนคติ

ถึงแม้ว่านักจิตวิทยาจะให้ความหมายของคำว่า "ทัศนคติ" แตกต่างกันไป แต่นักจิตวิทยาก็ได้มีความเห็นพ้องกันว่า ทัศนคติประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนที่สัมพันธ์กัน คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึงความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ รัก เกลียด หรือกลัว ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ของบุคคล (Bibson, Irancevich & Donnelly Organization 1976: 97)
2. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive component) หมายถึง ความคิดหรือเหตุผลที่มีต่อสิ่งใด ๆ ก็ตามซึ่งมักจะสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุคคล (Triandis 1971: 2)
3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral component) คือ ความโน้มเอียงล่วงหน้าที่จะปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อแสดงออกโดยไม่ต้องผ่านต่อความคิดและความรู้สึกของตนเอง (พจนี เพชรบูรณิน 2523: 47)

การเกิดของทัศนคติ (Attitude Formation)

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Sources of Attitudes) ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย (โทบูลย์ อินทริวิชา 2517: 17) อย่างไรก็ตาม แหล่งสำคัญที่ทำให้คนเกิดทัศนคติก็คือ (ประภาเทพ สุวรรณ 2523: 64-65)

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน
2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) การได้ติดต่อ

สื่อสารกับบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารจากผู้อื่นได้

3. สิ่งที่ เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นว่าพ่อแม่แสดงท่าไม่ชอบสิ่งใด เด็กก็จะเลียนแบบ คือ ไม่ชอบสิ่งนั้นไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสนับสนุนให้คน เกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นได้

4. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม (Theories of Attitude and Behavior Change) กล่าวไว้ว่า

ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจจะโดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารนี้อาจจะมาจากบุคคลอื่น หรือมาจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของความรู้หรือความคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้ม เปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน คือ เมื่อองค์ประกอบทางด้านความรู้หรือความคิด เปลี่ยนแปลงก็จะมีแนวโน้มทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) เปลี่ยนแปลงไปด้วย (Ebberson and Maslach 1977: 39-43)

นอกจากนี้ โรเจอร์ส (Rogers) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสารมีผลสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร (Change in Receiver's Knowledge)
2. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร (Change in Receiver's Attitude)

3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสาร (Change in Receiver's Behavior)

การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องหนึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และการเกิดความรู้ความเข้าใจนี้มีผลทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้น ๆ ตามมา (Rogers 1973: 43)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้ เป็นไปในทางที่มุ่งหวังจะต้องทำการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลให้ เป็นไปในแนวทางที่มุ่งหวัง เสียก่อน โดยวิธีการให้ข่าวสารเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องนั้น ๆ

5. แนวความคิดเกี่ยวกับรักร่วม เพศ

ความหมายของรักร่วม เพศ

โดยปกติมนุษย์หรือแม้แต่สัตว์ย่อมมีความรักและมีความสุขทางเพศกับเพศตรงข้าม เช่น ผู้หญิงรักผู้ชาย หรือในทางกลับกัน ซึ่งสังคมถือว่าความสัมพันธ์ต่าง เพศ เป็นสิ่งปกติ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป พวกรักต่าง เพศนี้ เรียกว่า Heterosexuality แต่ก็มีบ้างที่มีพฤติกรรมนอกเหนือจากนี้ คือหันไปรักคน เพศเดียวกันกับตน ซึ่งเรียกว่า รักร่วม เพศ

รักร่วม เพศ (Homosexuality) หมายถึง การมีความสุขทาง เพศกับคนที่ เป็นเพศเดียวกัน ซึ่งไม่ได้หมายถึงการปฏิบัติภารกิจ เสมอไป ตามที่คนทั่วไป เข้าใจ แต่อาจเป็นความพึงพอใจที่หยุดตรงแค่ได้นั่งใกล้ หุดคูด หรือสัมผัส และต้องกับคนที่ตนเองรักชอบ เท่านั้น สรุปว่า ถ้าผู้ใดรู้สึกทาง เพศกับ เพศเดียวกันไม่ว่าจะเป็น ชื่นมากหรือชื่อน้อย เช่นที่กล่าวมาแล้ว ถือว่า เป็น รักร่วม เพศ

รักร่วม เพศแบ่งออกเป็น 2 แบบด้วยกัน คือ

Male Homosexuality คือ รักร่วม เพศชาย มีคำหลายคำใช้เรียกเพศที่ 3 นี้ คำที่ใช้เรียกอย่างเป็นทางการ คือ เกย์กับโฮโม เซ็กซ์วล เกย์แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- เกย์คิง เกย์ที่เล่นบทบาทเป็นชายมากกว่าหญิง พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ เมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศ มักชอบทำตัวเป็นผู้ชายกับคู่ของตน
- เกย์ควีน เป็นเกย์ที่สามารถเล่นได้ 2 บทบาท เช่น เกย์คิง แต่ถนัดบทบาทหญิงมากกว่า มีความเข้าใจคิดอยู่ว่า ขึ้นชื่อว่า เกย์ควีนแล้วจะต้องนุ่มนวล กระด้างกระดิ่งเหมือนผู้หญิง จริงแล้วประเภทผู้ชายอกสามศอก ก็อาจเป็นเกย์ประเภทนี้ได้
- เกย์ลูกผสม พวกนี้มีพฤติกรรมแบ่งครึ่ง กล่าวคือ ถ้าติดใจชายแท้หรือชายเทียม เช่น เกย์คิง ก็จะยอมเป็นผู้หญิงให้คู่ขา ในทางกลับกัน ถ้าไปเจอ เกย์คิงซึ่งยอมตกลงแปลงใจด้วย ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ชายให้กับ เกย์ควีนได้

รวมสรุปว่าไม่มีการแบ่งแยกบทบาทหญิงชาย เด็ดขาดในหมู่เกย์ แล้วแต่ว่าจะมีรสนิยมหนักไปทางใด หรือทั้ง 2 ด้าน

Female Momosexuality คือ รักร่วมเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างจากเกย์หรือชอบเพศเดียวกัน มีสมณานามเป็นทางการว่าเลสเบียน เมื่อเปรียบเทียบกับรักร่วมเพศชายหรือเกย์ ปรากฏว่ามีอัตราการทำลายขนาดจากการชอบเพศเดียวกันสูงกว่า (ถิ่นันท์ อนุวิชา และอนุสรณ์ บุญชิต 2529: 3-4)

สาเหตุการ เป็นรักร่วม เพศ

ในปัจจุบันยังมีการถกเถียงเรื่องสาเหตุการ เป็นรักร่วม เพศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่ก็ มีประเด็นที่สำคัญ ๆ ที่กล่าวว่า เป็นสาเหตุที่แท้จริงของการ เป็นรักร่วม เพศอยู่ 3 ประเด็นคือ การขาดดุลย์ทางฮอร์โมน สิ่งแวดล้อม และครอบครัว

1. การขาดดุลย์ทางด้านฮอร์โมน

การวิจัยก่อน ๆ มักจะกล่าวว่าการ เป็นรักร่วม เพศ เป็นผลอัน เนื่องมาจากสัดส่วนที่ผิดปกติระหว่าง androgen (ซึ่ง เป็นฮอร์โมนเพศชาย) และ estrogen (ซึ่ง เป็นฮอร์โมนเพศหญิง) แต่การศึกษาพิจารณาต่อ ๆ มาไม่สามารถจะยืนยันข้อกล่าว เดิมได้ (Coleman

and Broen 1974: 488)

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยคนที่ เป็นโรค Klinefelter's syndrome พบว่า ร่างกายมีฮอร์โมนเพศผิดปกติ ซึ่งเป็นเหตุให้คนป่วยเกิดความรู้สึกผิดเพี้ยนได้ หญิงอยากเป็นชายหรือชายอยากเป็นหญิง แม้แต่ผู้หญิงที่ทานยาบางประเภทระหว่างตัวเองตั้งท้องนั้น ยาอาจไปทำปฏิกิริยาบางอย่างในร่างกาย จนเป็นผลทำให้ลูกกลายเป็นรักร่วมเพศได้เช่นกัน

และคู่แฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน ถ้าคนหนึ่ง เป็นไฮโม เช็กซวล อีกคนหนึ่งมี โอกาสเป็นด้วยได้ เพราะอุปนิสัยใจคอคู่แฝดไม่แตกต่างกัน แต่หาก เป็นคู่แฝดที่เกิดจากไข่คนละใบแล้ว ถ้าคนหนึ่งเป็นอีกคนหนึ่งมักจะรอดตัวไป ไม่จำเป็นต้องเป็นด้วย อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ยังมีข้อถกเถียงอยู่ค่อนข้างมาก และยังหาข้อสรุปไม่ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว ถึงแม้ฮอร์โมนเป็นตัวการให้เกิดความสำนึกทางเพศผันแปรได้ แต่ก็ยังเป็น เปรอร์เซนต์น้อย เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น

2. สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมนี้มีความหมายรวมถึงหลายอย่าง แต่ในที่นี้เราจะพูดถึงสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเลี้ยงดูหรือครอบครัวก่อน ส่วนเรื่องของครอบครัวนั้นจะกล่าวถึงโดยรายละเอียดในส่วนต่อไป

สิ่งแวดล้อมประการหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้คนมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ คือ สถาบันที่แบ่งแยกชายหญิงออกจากกัน เช่น โรงเรียนประจำ คุก หรือกองทัพ ซึ่งมีผลทำให้บางคนหาทางออกในด้านความต้องการทางเพศด้วยการมีสัมพันธ์รักร่วมเพศ ในบางคนที่ไม่มีพื้นฐานการเป็นรักร่วมเพศ เมื่อพ้นจากสภาพแวดล้อมเช่นนั้นก็กลับคืนเข้าสู่สภาพปกติ คือ มีความรักต่างเพศ แต่มีจำนวนไม่น้อยที่กลายเป็นรักร่วมเพศอย่างถาวร

สภาพของสังคมอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดรักร่วมเพศได้ เช่น การเกิดบาร์เกย์ อันเป็นแหล่งชุมนุมรักร่วมเพศ และเป็นผลให้เกิดรักร่วมเพศมากขึ้น โดยเฉพาะพวกที่เริ่มต้นจะใช้ชีวิตวัยหนุ่มสาวของตน (ประนอม สโรชมาน 2524: 170)

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจของบุคคลด้วย คือ ในระยะวัยรุ่นจะรักสวย รักงาม อยากรับอิสระ อารมณ์รุนแรง และติดกลุ่มมากกว่าครอบครัว ในระยะนี้ร่างกายจะมีการพัฒนาอย่างมากเช่นกัน โดยเฉพาะบรรดาต่อมเพศซึ่งจะเริ่มทำหน้าที่ต่าง ๆ สืบเกิดได้จากลักษณะภายนอก คือ เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอก ประจำเดือน ส่วนเด็กชายจะมีหนวดเครา เสียงแตก และประการสำคัญคือ มีความต้องการทางเพศสูง ด้วยเหตุนี้เองจึงนำไปสู่การมีสัมพันธ์กับเพศเดียวกันและเพศตรงกันข้ามได้ง่าย แล้วแต่ว่าเขาจะมีโอกาสในเพศใด และถ้าได้มีสัมพันธ์กับเพศเดียวกันแล้วไม่ว่าจะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์นั้นจะเป็นสิ่งตอกย้ำให้รักร่วมเพศฝังรากลึกยิ่งขึ้น

นอกจากประสบการณ์ทางเพศที่เป็นสิ่งตอกย้ำให้ฝังรากลึกด้านทัศนคติแล้ว สื่อมวลชนต่าง ๆ ก็มีผลในการตอกย้ำเช่นกัน เนื้อหาในนิตยสารหลายฉบับที่มีเรื่องเกี่ยวกับ เกย์ วางอวดโฉมอยู่ตามแผงหนังสือทั่วไป การประโคมข่าวของหนังสือพิมพ์บางฉบับ หรือวิทยุ โทรทัศน์ เพื่อผลโฆษณาภาพยนตร์ ซึ่งมีดารารู้กันอยู่ว่าเป็น เกย์และเลสเบียนอย่างเอก เกริก ซึ่งเปรียบเสมือนการชี้โพรงให้กระรอกกับเด็กวัยรุ่น เกย์และเลสเบียนไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปอย่างโดด ๆ แต่เป็นผลผลิตอันซับซ้อนของสังคม ตั้งแต่หน่วยเล็กจนถึงหน่วยใหญ่ และการผลิตนี้ก็ไม่ได้คู่กับคุณภาพอย่างที่มีสมควรจะเป็น

3. ครอบครัว

ดังได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ปัจจัยที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสาเหตุการเกิดรักร่วมเพศ ได้แก่ ภาวะทางร่างกายหรือฮอร์โมน สิ่งแวดล้อม และครอบครัว ซึ่งสองปัจจัยแรกได้กล่าวถึงโดยสังเขปแล้ว เหลือเพียงปัจจัยที่สาม คือ ครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ และได้รับการกล่าวขวัญจากผู้รู้ว่าเป็นสาเหตุอันแท้จริงของรักร่วมเพศ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ โดยทั่วไปครอบครัวจะเป็นตัวแทนการควบคุมทางสังคมที่สำคัญ ครอบครัวเป็นสถาบันเบื้องต้นที่หล่อหลอมพฤติกรรม ตลอดจนอบรมสั่งสอนสมาชิกให้รู้และเคารพกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคม และควบคุมพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ให้ เป็นไปตามกำหนดของสังคม

ดร. แจ็ค เกอส์ตัน บรู๊ค เกอร์ ได้ศึกษาพฤติกรรมรักร่วมเพศและได้สรุปแนวโน้ม

ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศอัน เป็นสาเหตุมาจากครอบครัวในลักษณะต่อไปนี้คือ (รศ.พญ. วันเพ็ญ บุญประกอบ 2526: 60)

3.1 ในด้านการเลี้ยงดูจะเป็นแบบปกป้องมากเกินไป ได้รับการทูลนอมมากเกินไปจากแม่พ่อของเด็กมักจะดู เจ้าระเบียบและห่างเหินลูก ซึ่งจะมีผลต่อเด็กที่หัวอ่อนและยอมทำตามพ่อ ทำให้เด็กเกิดความเกรงกลัว และหันมาใกล้ชิดแม่

3.2 เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่มีบทบาทและบุคลิกไม่เหมาะสมกับเพศของตน เช่น พ่อทำงานบ้าน เลี้ยงดูลูก ให้แม่ไปทำงานนอกบ้าน

3.3 พ่อแม่ที่ต้องการให้ลูก เป็นเพศตรงข้าม เช่น พ่อแม่อยากได้ลูกเป็นผู้หญิง หรือแสดงท่าทีมุ่งถึงความต้องการอยากได้ลูกผู้หญิง เด็กก็จะทำตัวให้เป็นเพศตรงกันข้าม เพื่อให้เป็นที่รักของพ่อแม่

3.4 เด็กที่ครอบครัวแตกแยก ไม่ได้ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวอาจจะมีปัญหาในการคบเพื่อน เด็กมักจะ เสร้าแล้วก็มาพบกับผู้ที่ให้ความสุขแก่เขาและ เสนอความสุขทางเพศจนทำให้เด็กพอใจ

3.5 การที่มารดาเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดลูกคน เดียวมากเกินไป ย่อมมีโอกาสทำให้ลูกชาย เป็นรักร่วมเพศ กล่าวคือ เด็กในวัย 3-4 ปี โดยปกติย่อมมีความต้องการความอบอุ่นและความใกล้ชิดจากมารดา สิ่งนี้เป็นแรง เสริมในการพัฒนาความสนใจในเพศตรงข้าม ถ้ารักแม่มากเกินไปก็จะทำให้เกิดปมอีดิปัส (Oedipus Complex) ซึ่งหมายถึงความต้องการของ เด็กชายที่จะแข็งแกร่งกว่าพ่อและมีอำนาจเหนือพ่อ เขาต้องการ เป็นเจ้าของแม่ หรือความต้องการของเด็กผู้หญิงที่จะ เค่นและดีกว่าแม่ เพื่อให้พ่อรัก เขาแทนแม่ ในกรณีลูกชายยิ่งมารดา ส่งเสริมให้ลูก เรียกร้องสิ่งที่ เขาพอใจได้จากมารดา แสดง เป็น เจ้าของมารดา ก็จะทำให้เกิดปัญหา มากขึ้น เนื่องจากลูกชายมีความรู้สึกผูกพันกับมารดา มาก ทำให้เกิดความรู้สึก เป็นคู่แข่งหรืออยาก ทำร้ายหรือฆ่าบิดา เมื่อเด็กมีความรู้สึกแบบนี้ ก็เกิดความรู้สึกว่าบิดาจะกระทำตอบ ทำให้เกิดความกลัวบิดาอย่างไม่มีเหตุผล บุคคลที่ เป็นรักร่วม เพศส่วนมากจะมีบิดาที่แสดงความ เป็นศัตรู ไม่ให้ความสนใจลูกไม่ เกี่ยวข้องด้วย แสดงการดูหมิ่นและแสดงความ โกรธกับลูกอย่าง เห็น ได้ชัด

การมีสภาพ เป็นคู่แข่งกับบิดาทำให้เด็กเกิดความกลัว เพราะ เด็กรู้ว่าบิดามีอำนาจเหนือกว่า เด็กจะเกิดความวิตกกังวล เพราะที่แท้จริงแล้ว เด็กจะต้องการความ

ปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครองจากบิดา แต่กลับได้รับการปฏิเสธ ทำให้ขาดความอบอุ่นรักใคร่
ขาดความใกล้ชิดและตัวอย่างในการ เลียนแบบ เพื่อความ เป็นชายของเขา

ลักษณะปัญหาที่เกี่ยวกับปมอติปูล เกิดจากทั้งบิดามารดา เป็นผู้ปล่อยปละละ เลย
ลูก ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในระหว่างบิดามารดาและลูกไม่อยู่ในภาพที่ดี ย่อมทำให้ทัศนคติ
ที่แตกต่างไปจากปกติคือ แทนที่จะมีความสนใจผู้หญิง กลับมีความกลัว เป็น เครื่องกีดขวางการ
มีความสัมพันธ์กับ เด็กผู้หญิงหรือผู้หญิง ขณะเดียวกันก็เกิดลักษณะขัดแย้งที่ต้องการพึ่งผู้ชายแต่
ต้องการแข่งขันและ เป็นศัตรูด้วย

ปมนี้หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความรู้สึกเป็นศัตรูกับพ่อของเด็กชาย และกับแม่ของ
เด็กผู้หญิงจะเลื่อนหายไปเมื่ออายุ 6 ขวบ โดยเด็กจะหันกลับไปหาเพศเดียวกันกับตนและ
เลียนแบบฉบับของพ่อแม่ได้ถูกต้อง แต่หากเด็กไม่ เป็นไปตามครรลองดังกล่าว ยังมีใจฝักใฝ่ใน
เพศเดียวกัน ย่อม เป็นลางบอกเหตุว่า การมีลูกฝั่ง เอกลักษณะทาง เพศบกพร่องไม่ทางใดก็ทาง
หนึ่ง (พกา สัตยธรรม 2516: 3-6)

จากข้อความเบื้องต้นทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรว่า มี
ความสำคัญต่อการพัฒนาการทาง เพศของบุตร บิดาและมารดาควรมีความสัมพันธ์อันดีต่อบุตร
เพื่อบุตรจะได้มีพัฒนาการทาง เพศเหมาะสมกับวัย ซึ่งก็จะเป็น วิธีหนึ่งที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหา
รักร่วมเพศได้

งานวิจัย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

เนื่องจากยังไม่ม้งานวิจัย ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัวและ
ทัศนคติต่อ เรื่องรักร่วมเพศ ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ
มากล่าว

ลีเลียน บราวน์ ไวเกล (Vogel, 1962) ได้ศึกษาเด็กระดับประถมศึกษา
ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมในโรงเรียน แคลร์มองต์ ปรากฏว่า เด็กที่มีปัญหาการปรับตัว
ทางสังคมได้รับความอบอุ่นจากผู้ปกครองน้อยมาก เด็กที่ดื้อตึงผู้ปกครองอยู่เสมอ ไม่เป็นตัวแทน

ของตัวเอง ก้าวร้าวรุนแรง ความคิดอ่าน ทักษะคิดและค่านิยมอยู่ในขอบเขตจำกัด เช่นเดียวกับของบิดามารดา ไม่ค่อยมีการควบคุมบังคับ และการใช้ระเบียบวินัยในการปกครองเด็กให้ถูกต้อง ความสัมพันธ์และความอบอุ่นในครอบครัวมีน้อย จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ทักษะคิดบางประการและการปฏิบัติของผู้ปกครอง มีส่วนอย่างมากในการทำให้เด็กมีปัญหาในด้านความประพฤติ และการปรับตัวทางด้านสังคม

ประเทิน มหาพันธ์, 2521 ศึกษาเรื่องการศึกษากับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชนกรุงเทพฯ พบว่า สภาพภายในบ้านจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยเด็กจะรับเอาทักษะคิด ค่านิยม แนวปฏิบัติ จากบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง

วอล เบิร์ก (Welberg อ้างใน อรทัย ชื่นมนุษย์, 2518) ศึกษาความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก พบว่า เด็กที่ถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection) ไม่ได้ได้รับความรัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ มักกลายเป็น เด็กขลาดกลัว ลังเล ไม่มีความรู้สึกมั่นคง อยากรับความสนใจจากคนอื่นตลอดเวลา มักอิจฉา ก้าวร้าว เพราะเห็นทุกสิ่งรอบตัวเป็นอันตรายต่อตนและยังมีความรู้สึกเหงาหงอยโดดเดี่ยว เวลาเติบโตเป็นผู้ใหญ่มักมีปัญหา ในการที่จะรักคนอื่น หรือมีปัญหาในการที่จะรับความรักจากคนอื่น และไม่เคยเรียนรู้ที่จะไว้วางใจใคร ไม่ได้เรียนรู้ที่จะรับความรักจากคนใกล้ชิด และยังถ้าพ่อแม่หรือคนเลี้ยงดูเลวของทิ้งไม่ให้ความรัก ไม่ให้ความสนใจอย่างมาก ๆ แล้ว เด็กจะสร้างลักษณะนิสัยและทัศนคติที่ต่อต้านกับคนอื่น ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามขอบเขตและข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์อย่างสูง แล้วแสดงออกในลักษณะแสดงอาการตอบโต้ความกดดัน หรือต่อต้านการบีบบังคับรอบตัวที่ตนกำลังเผชิญอยู่ นอกจากนี้อาจมีลักษณะอาการชักขึ้นคือร้อนที่แผลง ๆ ปรนอยู่ด้วย เช่น โกหก ลักขโมย ส่ำส่อน หรือการกระทำผิดต่าง ๆ

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ศึกษาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปีการศึกษา 2525 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่าสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวโดยมีค่าสหสัมพันธ์ 45.34 นั่นคือ เด็กวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะมีการปรับตัวดี แต่ถ้าเด็กวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ก็จะปรับตัวได้ไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพบ้านที่อบอุ่น ในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ระหว่างพ่อแม่ลูก เป็นรากฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมโดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

แซเฟอร์ และ เบย์เรย์ (Schacfer and Baylay, 1960) พบว่า พื้นฐานพฤติกรรมของเด็กเกิดขึ้นจากบรรยากาศภายในบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีความสัมพันธ์กันดี เด็กก็จะแสดงความ เป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วย แต่ถ้าการกระจายความรักและความอบอุ่นภายในบ้าน เป็นไปแบบไม่ยุติธรรม เช่น บิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่แก่ลูกมากน้อยไม่เท่ากัน จะก่อให้เกิดความเครียดทางจิตและอารมณ์ ไม่นั่นคงแก่เด็กที่คิดว่าตนไม่ได้ได้รับความอบอุ่น เท่ากับพี่น้องคนอื่น ๆ การที่บิดามารดาแสดงความรุนแรงต่อเด็ก แสดงความเกลียดชังมีผลทำให้เด็ก เกิดความคับข้องใจ

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์, 2510 ทำการวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวตามทัศนคติของเด็กที่กระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีระดับฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมชั้นกลางระดับต่ำ และชั้นต่ำ ผลของการวิจัยพบว่า เด็กกระทำผิดมีจำนวนน้อยกว่าเด็กไม่กระทำผิด รู้สึกว่าตนได้รับความรักจากมารดาเท่าเทียมกับพี่น้อง บิดาสนใจเด็กกระทำผิดน้อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิด เด็กกระทำผิดส่วนใหญ่รู้สึกว่ามารดารักตนมากกว่าบิดา ส่วน เด็กไม่กระทำผิดจะรู้สึกว่าบิดามารดารักตน อย่างไรก็ตามทั้งเด็กกระทำผิดและไม่กระทำผิดจะสนิทกับมารดามากกว่าบิดา บรรยากาศในครอบครัว เด็กกระทำผิดจะเครียดมากกว่า และบิดามารดาจะขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทกันบ่อย บิดามารดาของเด็กที่กระทำผิดไม่เข้มงวดกับกฎเกณฑ์ภายในบ้าน แต่ถ้ากระทำผิดจะถูกลงโทษอย่างรุนแรงและบ่อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิด ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเด็ก เด็กกระทำผิดมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวน้อย ให้สิทธิเด็กน้อย

Bennett, 1960 ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านอารมณ์อัน เนื่องจากขาดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยใช้การศึกษาชีวิตประวัติเด็กกระทำผิดกฎหมาย และเด็กที่เป็นโรคประสาท

ผลของการศึกษาปรากฏว่า เด็กกระทำผิดกฎหมายส่วนมากจะมีแนวโน้มที่จะแสดงปัญหาทางอารมณ์ เนื่องจากขาดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวมากกว่าเด็กที่เป็นโรคประสาท Bennett พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผิดกฎหมายของเด็กกับปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ไม่ดีภายในครอบครัว ลักษณะบรรยากาศภายในครอบครัวมีแต่การทะเลาะวิวาท บิดามารดาไม่รักใคร่ปรองดองกัน บุตรต่อบุตรก็ไม่สนิทสนมกลมเกลียวกัน และได้พบว่า เด็กกระทำผิดกฎหมายประสบปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าเด็กที่เป็นโรคประสาท

งานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

เนื่องจากการสื่อสารในครอบครัวมีน้อยและยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศ ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ มากกล่าว

แมคควอย (Mcquire, 1967) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติกับแบบการสื่อสารในครอบครัว พบว่า ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

เอสวาร่า (Eswara, 1974) ศึกษาแบบการสื่อสารในครอบครัวของบุคคลว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือไม่ โดยกล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทุกแบบ ยกเว้น "Protective" จะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมาก เมื่อแหล่งสารตั้งต้นความสนใจ

วอร์ด (Ward) วิจัยพบว่า ครอบครัวที่เน้นแบบ Socio-Oriented จะสนับสนุนให้เด็กเอาใจใส่ต่อสื่อมวลชน เพื่อเรียนรู้ว่าจะประพฤติตัวอย่างไรต่อสังคมด้านต่าง ๆ โครงสร้างทางครอบครัวแบบนี้จะสัมพันธ์กับแรงจูงใจทางสังคมของเด็ก และสิ่งจูงใจเหล่านี้จะสัมพันธ์กับทัศนคติด้านวัตถุนิยมของเด็ก

ธารทิพย์ สมบูรณ์, 2527 ได้ศึกษาการแพร่กระจายค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของเด็ก นักเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาบทบาทของการสื่อสารในครอบครัว การสื่อสาร

ในโรงเรียน และการสื่อสารมวลชน พบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ Concept-Oriented จะเปิดรับข่าวสารค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการบ่อยครั้งกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ Socio-Oriented และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ Concept-Oriented มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ทักษะคิด และการนำไปปฏิบัติในเรื่อง ค่านิยมพื้นฐาน นอกจากนี้พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ Concept-Oriented มีแนวโน้มว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานดีกว่าครอบครัวแบบ Socio-Oriented

เมซี (Mezey, 1975) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคลโดยอ้อมของกระบวนการสังคมประภค คือ จากครอบครัว โรงเรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ กับทักษะคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล โดยสุ่มตัวอย่างจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า

การเรียนรู้ทางการเมืองโดยอ้อม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น จากครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น จะคอยความสำคัญเมื่อคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง นั่นก็คือ การมีความเชื่อมั่นของตนเองต่อบทบาททางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จะมีผลมาจากการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือจากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางการเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคล

การแสดงออกทางการเมือง และความเชื่อทางการเมืองมิได้ เป็นผลโดยตรงจากประสบการณ์ในขั้นพื้นฐานของบุคคล เสมอไป แต่อาจจะเป็นผลจากอิทธิพลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงต่อไปของชีวิต เมื่อบุคคลประกอบอาชีพการงานแล้วก็เป็นที่

เมสซารี พอล และ เคอร์ (Messerris, Paul and Keer, 1983) วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็นของมารดาเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของบุคคล สรุปได้ว่า การสื่อสารแบบ Concept-Oriented มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการที่ยกเรื่องราวในโทรทัศน์ขึ้นมาอภิปรายกัน ในครอบครัว กล่าวคือ การสื่อสารแบบ

Concept-Orientation มีความสัมพันธ์กับการที่แม่ใช้สื่อโทรทัศน์เปิดโอกาสที่จะให้ความรู้และ
ข่าวสารแก่ลูก การสื่อสารแบบ Concept-Orientation มีความสัมพันธ์กับคำพูด คำสั่งสอน
ของแม่ที่มีต่อลูกว่า เรื่องราวที่เสนอทางโทรทัศน์น่าเชื่อถือ หรือต้องพิจารณาให้ถี่ ซึ่งตรงกันข้าม
กับแบบ Socio-Orientation ที่มุ่งสอนลูกว่า สิ่งที่เสนอทางโทรทัศน์ดีหรือไม่ดีเลย

งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศ

ฟอร์ด และ บีช (Ford and Beach, 1951) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจการยอมรับผู้มี
พฤติกรรมเกย์ในชุมชนของเผ่าต่าง ๆ 76 ชุมชน พบว่าจำนวนกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 49 ชุมชน ยอมรับ
เกย์ โดยเห็นว่าไม่ใช่สิ่งผิดปกติ เช่น เผ่าในนิวกีวี เผ่า Keraki ในออสเตรเลีย เผ่า Aranda
ในแอฟริกาเหนือ เป็นต้น และอีก 29 ชุมชน เท่านั้นที่จะไม่ยอมรับการเป็นเกย์ Ford และ
Beach สรุปว่าพฤติกรรมเกย์เกิดขึ้นในสังคมเป็นจำนวนมาก มีแนวโน้ม เป็นในวัยรุ่นมากกว่าวัย
ผู้ใหญ่ และพบในชายมากกว่าหญิง (เป็นวัยที่มีการแสวงหาความรักและความพึงพอใจ)

ไซมอนส์ และ แชมเบอร์ (Simons and Chamber, 1965) ศึกษาพฤติกรรม เบียงเบน
ดังนี้คือ

1. สำรวจความคิดเห็นของคนทั่วไปที่มองว่าพฤติกรรมใด เป็นพฤติกรรม เบียงเบน
โดยเสนอรูปแบบพฤติกรรม 14 ชนิด ให้ผู้ตอบให้นำหน้าหนักคะแนนความ เบียงเบนตามลำดับความ
มากน้อยของการ เบียงเบนพฤติกรรมเหล่านี้ ได้แก่ เกย์ การคิดยาเสพติด การคิดสุรา โสเภณี
อาชญากรรม เลสเบียน คอมมิวนิสต์ พวกคลั่งการเมือง และพวกที่ไม่เชื่อในพระเจ้า โดยพบว่า
พฤติกรรมที่มีความถี่ของการตอบสูงสุด คือ เกย์ (49 %) คือผู้ตอบเห็นว่าเกย์เป็นพฤติกรรมที่
เป็นปัญหามากที่สุด ในจำนวนรายชื่อพฤติกรรมที่กำหนดให้

2. สำรวจความคิดแบบตายตัวของคนทั่วไป (Public Stereotype) ที่มีต่อ
พฤติกรรม เบียงเบนชนิดต่าง ๆ และพบว่า ความรู้สึกนึกคิดของคนทั่วไปต่อพฤติกรรม เบียงเบน
มีลักษณะแยกเป็นสองทาง (dichotomy) คือ ฝ่ายหนึ่ง เห็นว่าผู้เบียงเบน เป็นเสมือนสัตว์โลก
ที่ถูกความมืดมน เข้าสิงสู่ คือ เป็นผู้ชั่วร้าย ดังนั้น เกย์จึง เป็นลักษณะของความชั่วร้าย อีกฝ่าย
หนึ่ง เห็นว่าผู้เบียงเบน เป็นคนปกติธรรมดาทั่วไป

3. สำรวจคัวแปรที่มีความ เกี่ยวข้องกับแนวโน้มที่จะสร้างความคิดแบบตายตัวที่มีต่อ

พฤติกรรม เบียง เบน พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มที่จะสร้างความคิดแบบตายตัว โดยระดับการศึกษากับความตายตัวต่อพฤติกรรม เบียง เบนมีความสัมพันธ์กันในทางลบค่อนข้างสูง คือ .63 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูง จะมีความคิดแบบตายตัวต่อพฤติกรรม เบียง เบนน้อย คือ ยอมรับผู้ เบียง เบน ได้มากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ความคิดแบบตายตัวต่อพฤติกรรม เบียง เบน เป็นผลมาจากการรับรู้คำอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ในแนวจิตวิเคราะห์ที่แพร่หลายทางสื่อมวลชน นั่นคือ สื่อการรับรู้มีความสัมพันธ์กับความคิดแบบตายตัวที่มีต่อพฤติกรรม เบียง เบน แต่ละชนิด

ฮันท์ (Hunt 1974 อ้างใน เพ็ญมาศ กำเหนิดโทน 2528: 25) ศึกษาทัศนคติต่อเกย์ พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่เขาศึกษาเชื่อว่า การ เป็น เกย์ในผู้ใหญ่ที่สมควรใจทำ ควร เป็น เรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมาย และร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างมีการยอมอดกลั้นต่อเกย์ในสังคม

галล์ (Gallup, 1978) ได้สำรวจความคิดเห็นต่อเกย์ ในหลาย ๆ ประเทศ คือ สหราชอาณาจักรอังกฤษ (ในปี 1977, 1978 และ 1979) เยอรมัน (ในปี 1977) ออสเตรเลีย (ในปี 1978) นอร์เวย์ (ในปี 1978) และจอร์เจีย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากสหราชอาณาจักรอังกฤษ เยอรมัน และจอร์เจีย ยอมรับเกย์มาก โดยมีการยอมรับดังนี้คือ 65 91 และ 79 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนในออสเตรเลียและจอร์เจีย ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปในลักษณะของการคัดค้าน ไม่เห็นด้วยมากกว่า

นิวแมน (Newman, 1976) ได้วิจัยเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรม เบียง เบนชนิดต่างๆ คือ การลักขโมย การฉ้อโกง การทำแท้ง การเสพยาเสพติด การร่วมประเวณีกับผู้สืบสายโลหิตเดียวกัน การเรียกร้องต่อค้ำของมวลชน และการไม่ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก 6 ประเทศ คือ อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิตาลี สหรัฐอเมริกา และยูโกสลาเวีย โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกว่า พฤติกรรมเหล่านี้ควรใช้การลงโทษแบบใด ซึ่งเสนอมารวม 3 แบบคือ บำบัดรักษา ลงโทษ และไม่ทำอะไรเลย ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อเกย์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างจาก 3 ประเทศ คือ อินเดีย อินโดนีเซีย และสหรัฐอเมริกา เห็นว่า เกย์ เป็น เรื่องปกติธรรมดา (52.9 57.6 และ 60.4 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ) คือ การยอมอดกลั้น (tolerance)

ต่อเกย์มีมาก กลุ่มตัวอย่างจากประเทศอิหร่าน เห็นว่าควรลงโทษ (60.9 เปอร์เซ็นต์) คือ มีการอดกลั้นต่อเกย์ในระดับต่ำสุด และกลุ่มตัวอย่างจากประเทศอิตาลี และยูโกสลาเวีย เห็นว่าวิธีการจัดการกับเกย์ คือ การบำบัดรักษา (65.5 และ 58.8 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ) สรุปได้ว่า ผลการศึกษาของ Newman ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เซอร์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยของ Newman ว่าการที่ความเห็นในเรื่อง เกย์ ของกลุ่มตัวอย่างจาก 6 ประเทศ มีลักษณะไม่สอดคล้องกัน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีสาเหตุมาจากการประเมินที่ต้องใช้หลักศีลธรรม ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์ไปตามบรรทัดฐานของแต่ละกลุ่ม แต่ละวัฒนธรรม

ศูนย์วิจัยสำรวจความคิดเห็นแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (National Opinion Research, 1977 อ้างใน เพ็ญมาศ กำเหนิดโทน, 2528: 24) ได้สำรวจการยอมรับพฤติกรรมเบี่ยงเบนของคนทั่วไปในระหว่างปี 1972-1977 โดยเสนอพฤติกรรมเบี่ยงเบน 4 ชนิด คือ คอมมิวนิสต์ การลบลู่ศาสนา หรือไม่ศรัทธาในพระเจ้า นักสังคมนิยมและการเป็นเกย์ โดยวัดการยอมรับ 3 ประการ คือ การให้ทำงานเป็นอาจารย์สอนในวิทยาลัย ยอมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น ยอมให้มีหนังสือเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ๆ ในห้องสมุด และยอมให้มีเสรีภาพในชุมชน คือ เป็นนักพูดในที่ชุมชนได้

ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับเกย์มีจำนวนใกล้เคียงกับการยอมรับพฤติกรรมเบี่ยงเบนคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นลัทธิการเมืองที่คนทั่วไปตระหนักว่าเป็นภัยต่อความสงบสุขของประเทศ การนำเอาลัทธิการเมืองมาเปรียบเทียบกับการเป็นเกย์ เพื่อวัดความคิดแบบเสรีนิยมแสดงให้เห็นว่า คนที่มีความคิดเสรีนิยมจะยอมรับเกย์ได้พอ ๆ กับการยอมรับลัทธิการเมืองที่รุนแรงบางรูปแบบ คือ ลัทธิคอมมิวนิสต์

ฮาร์ริส (Harris, 1977 อ้างใน Dacey 1979: 215) ศึกษาพบว่า ถึงแม้ในปัจจุบันทัศนคติที่สังคมนี้ออกหวังร่วมกันเพศจะให้การยอมรับมากขึ้นกว่าเดิม แต่ยังคงพบว่าประชาชนร้อยละ 48 มีความเห็นที่ไม่ควรให้พวกกร่วมเพศประกอบอาชีพบางประเภท เช่น ผู้นำค่ายเยาวชน ครูใหญ่ ครู พระ

สตีเฟน และ มุลลิน (Stephan and Mullin, 1982) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของเมืองกับการยอมอดกลั้นต่อพฤติกรรม เบี่ยงเบนทางเพศ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 4,000 คน โดยแบ่งกิจกรรมทางเพศเป็น 4 ประเภท คือ เกย์ เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาของชายหญิงโดยไม่แต่งงาน และสิ่งลามกทางเพศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมืองมานานยอมรับเกย์ได้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะความเป็นเมือง (urbanization) มีความสัมพันธ์การยอมรับพฤติกรรม เบี่ยงเบน

เยาวนุช อินทรเคไชกุล (2526) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนในเรื่องเพศของสมาชิกสหภาพแรงงานไทยคูราโบ โดยหาพิงถึง เกย์ พบว่า ทัศนคติของแรงงานต่อเกย์ส่วนใหญ่เป็นลักษณะก้ำกึ่งระหว่างความรู้สึกเห็นใจ และรังเกียจ โดยคนงานชายร้อยละ 81.84 และคนงานหญิงร้อยละ 55.56 เห็นว่าเกย์เป็นคนผิดปกติ นำหัวเราะเยาะ และนำรังเกียจ และคนงานชายหญิงร้อยละ 72.81 เห็นว่าเกย์เป็นคนที่มีความชอบแปลกไปจากคนทั่วไป และเป็นคนที่น่าเห็นใจ และยังพบว่าปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ การศึกษา และสภาพการสมรสไม่มีผลต่อความแตกต่างในทัศนคติของคนงานที่มีต่อเกย์

เพ็ญมาศ กำเหนิดโทน (2526) ศึกษาการยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์: ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่าเกย์เป็นคนที่มีความรู้ด้านการศึกษาดี ด้านจิตใจ และด้านสังคม ครูส่วนใหญ่จะยอมรับนักเรียนเกย์ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการยอมรับนักเรียน เกย์มากที่สุด คือ ทัศนคติของครูต่อนักเรียนเกย์ โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างมาก รองลงมาตามลำดับ คือ การติดต่อกับ เกย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในการยอมรับนักเรียน เกย์ด้วยขนาดความสัมพันธ์ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนอายุมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการยอมรับนักเรียน เกย์ และความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้พบว่า การติดต่อกับนักเรียน เกย์เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของครูต่อนักเรียน เกย์ คือ การติดต่อกับนักเรียน เกย์ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติของครูต่อนักเรียน เกย์ และความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

จารุวรรณ กัณฑ์นิตย์ (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อมวลชนกับ
ทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติ
ต่อเรื่องรักร่วมเพศในระดับ เป็นกลางค่อนข้างไปในทางลบ โดยมีจำนวนผู้มีทัศนคติทางลบต่อ เรื่อง
รักร่วม เพศมากกว่าผู้มีทัศนคติทางบวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย